

Как работодателите да насърчават здравословни условия на труд

Какво представлява насърчаването на здравословните условия на труд?

Насърчаването на здравословни условия на труд (НЗУТ) включва обединените усилия на работодатели, служители и обществото за подобряване на здравословните условия и благосъстоянието на работещите на работното място ⁽¹⁾. Това се постига чрез съчетаване на:

- подобряване на организацията на работата и условията на труд,
- насърчаване на участието на работниците в здравни дейности,
- осигуряване на възможности за избор, свързани със здравето и
- стимулиране на личното развитие.

Примери за мерки за НЗУТ:

Мерки, свързани с организацията:

- предлагане на гъвкаво работно време и работни места,
- предоставяне на възможност на служителите да участват в подобряването на организацията на работата и условията на труд,
- предоставяне на възможности на служителите за учене през целия живот.

Мерки, свързани с условията на работа:

- осигуряване на помещения за социални дейности,
- пълна забрана за тютюнопушене,
- осигуряване на благоприятна психосоциална работна среда.

Индивидуални мерки:

- предлагане и финансиране на спортни курсове и мероприятия,
- поощряване на здравословното хранене,
- предлагане на програми за отказ от тютюнопушене и
- помощ за психичното здраве, например чрез предлагане на външни анонимни психосоциални съвети, консултации и обучение за борба със стреса.

Защо да инвестирате в НЗУТ?

Успешната организация се основава на служители в добро здраве, които работят в благоприятна среда ⁽¹⁾. Като подобрява самочувствието и здравословното състояние на работниците, НЗУТ води до ⁽²⁾:

- по-малко отсъствия от работа,
- повишена мотивация, подобрена производителност,
- по-лесен подбор на персонал,
- намалено текучество,
- репутация на добра и грижеща се организация.

⁽¹⁾ <http://www.enwhp.org>

⁽²⁾ http://www.who.int/occupational_health/topics/workplace/en/index1.html

Проучванията показват, че всяко евро, инвестирано в НЗУТ, осигурява възвръщаемост на инвестициите на стойност между 2,5 и 4,8 евро от намалени разходи за отсъствия от работа ⁽³⁾.

Как се осъществява НЗУТ?

Четири стъпки за постигане на здравословна организация

Един от най-важните елементи за успешното прилагане на НЗУТ е постоянната ангажираност с темата от всички гледни точки. Така ангажираността към управлението е жизненоважна за предотвратяване на противоречия между програмата за НЗУТ и практиките на управлението. Също така е особено важно да се интегрира персоналът, когато е възможно, и да се стимулира максималното му участие по време на всички етапи на изпълнение на програмата за НЗУТ.

Освен това повечето добре планирани програми за НЗУТ съчетават потребностите на организацията с тези на работниците. Ето защо не съществува стандартизиран модел за НЗУТ. Вместо това всяка организация трябва да разработи основните принципи на НЗУТ, които да са съобразени със собствените ѝ условия. Те са:

1. Подготовка

- **Създайте екип за програмата**, който да отговаря за планирането и изпълнението на НЗУТ. В оптималния случай той трябва да включва представители на:
 - висшето ръководство,
 - комитети по персонала,
 - отдела за управление на човешките ресурси и
 - службата и комисията за здравословни и безопасни условия на труд.
- **Уведомете всички за програмата за НЗУТ**, като използвате разнообразни средства за комуникация, например плакати, табла за съобщения, интранет и събрания.
- **Уверете се, че спазвате законовите изисквания относно здравословните и безопасните условия на труд.**

⁽³⁾ http://www.iga-info.de/fileadmin/texte/iga_report_3e.pdf

Програмата за НЗУТ е ефективна само когато опасностите на работното място се управляват успешно.

2. Планиране

- **Оценете потребностите.** Можете да увеличите до максимум ефективността на програмата за НЗУТ, като оцените потребностите и очакванията на работниците. Възможностите да направите това са:
 - фокусни групи;
 - проучвания, проведени чрез въпросници в интернет;
 - свързване на оценката със съществуващи подобни действия (например включване на въпроси за здравето и благосъстоянието в проучване за оценка на риска);
 - разглеждане на съществуващи данни: статистически данни на дружеството, като например демографски данни за работната сила, отсъствия от работа, равнище на текучеството и други данни, свързани със здравето, програми за наблюдение на здравословни условия на труд или доброволни медицински прегледи, които могат да разкрият области, изискващи действия.
- **Определете приоритетите.** Установете конкретните цели на програмата за НЗУТ и според тях определете приоритетите. Целите могат да бъдат:
 - подобряване на равновесието между служебен и личен живот,
 - намаляване на мускулно-скелетните смущения,
 - насърчаване на здравословния начин на живот като цяло.
- **Направете връзка с дейности за предотвратяване на рисковете.** Когато е възможно, планирането и намесата във връзка със НЗУТ трябва да бъдат свързани с дейности за предотвратяване на рисковете.
- **Включете в програмата за НЗУТ съществуващи успешни дейности, свързани със здравето,** например спортни групи за кросове.
- **Приложете съгласувана програма,** вместо да извършвате няколко несвързани дейности за намеса.
- **При необходимост използвайте посреднически организации** и се възползвайте от всички предложения, материали или инициативи. Те могат да бъдат:
 - предложения на дружества за задължително осигуряване срещу злополука например за премии за организации, които прилагат програми за НЗУТ,
 - планове за здравно осигуряване, които предлагат на членовете възстановяване на суми, ако се запишат в спортен клуб или курс,
 - използване на застрахователно покритие за лечение на работници от никотинова зависимост.
- **Дайте възможност на всички работници.** Избягвайте създаването на неравнопоставеност, като например не се съобразявате с работния график на работниците. Може би си заслужава да помислите също как да общувате с тези, които нямат електронна поща.
- **Помислете за оценка на резултатите** преди началото на процеса. Следенето на признаците за успех или неуспех

ще ви помогне да оцените и да усъвършенствате програмата при необходимост.

3. Реализация

- **Поискайте активна и осезаема подкрепа от висшето, средното и оперативното ръководство.** Това е един от най-важните фактори за създаване на култура на здравословни условия на труд.
 - **Ангажирайте работниците** във възможно най-голяма степен. Колкото по-добре съгласувате програмата за НЗУТ с потребностите на работниците, толкова по-малко ще се налага да я популяризиате. Стимулите, разработени според организацията, могат да бъдат полезни за постигане на промяна към култура на здравословни условия във вашата организация. Те могат да бъдат:
 - финансови стимули и подпомагане на разходите за външни социални или спортни дейности,
 - осигуряване на свободно време за участие,
 - състезания и награди за победителите и възнаградено участие в програми за НЗУТ.
 - **Пригответе материалите според целевата аудитория.** Степента на сложност, подробностите и стилът на езика следва да бъдат подходящи за вашата аудитория. Изисквайте обратна връзка.
- ## 4. Оценка и текущо изпълнение
- **Анализирайте въздействието на програмата за НЗУТ:**
 - върху удовлетворението на персонала, например чрез провеждане на проучване,
 - върху свързани икономически фактори, например текучество на персонала, производителност и равнище на отсъствията от работа.
 - **Оценете финансовите ползи** от програмата за НЗУТ,
 - **Съобщете резултатите** от оценката: уведовете работещите за успехите си и промените, които възнамерявате да направите в бъдеще,
 - **Не спирате да планирате и да въвеждате подобрения:** добрата програма за НЗУТ е постоянен процес,
 - **Вникнете** в подробните резултати от оценката, когато правите планове за бъдещето.

Запомнете:

- Няма смисъл да прилагате програма за НЗУТ, без да предлагате едновременно с това безопасни и здравословни условия на труд. НЗУТ се основава на култура на здравословни условия, за която на първо място е необходимо добро управление на риска.
- Защитата на здравословните условия на труд излиза извън рамките на законовите изисквания. Тя се основава на доброволни действия от двете страни.
- НЗУТ може да бъде успешна само ако е включена като постоянен елемент във всички процеси на организацията.

Повече информация относно НЗУТ можете да намерите на: http://osha.europa.eu/bg/topics/whp/index_html

Европейска агенция за безопасност и здраве при работа

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, Испания
Тел. +34 944794360, Факс +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Европейска агенция за безопасност и здраве при работа. Възпроизвеждането е разрешено, при условие че се посочи източникът. Printed in Belgium, 2010 г.

